

Учредяване на Европейски икономически субект с кооперативна идентичност

Асен Воденичаров*

Резюме: В статията се разглеждат и анализират обстояно способите за учредяване на Европейско кооперативно дружество (*Societas Cooperativa Europaea* (SCE)) от: а) най-малко пет физически лица, установени в най-малко две държави членки; б) най-малко пет физически лица и дружества по смисъла на член 48, както и от други юридически лица на публичното или частното право, учредени съгласно законодателството на една държава членка, които са установени най-малко в две държави членки или са под юрисдикцията на най-малко две държави членки; в) дружества по смисъла на член 48, втори параграф от Договора, както и от други юридически лица на публичното или частното право, учредени съгласно законодателството на една държава членка, които са установени най-малко в две държави членки или са под юрисдикцията на най-малко две държави членки; г) чрез сливане на кооперации, със седалище и адрес на управление в Общността, ако най-малко две от тях са под юрисдикцията на други държави членки; и д) чрез преобразуване на кооперации, със седалище и адрес на управление в Общността, ако най-малко две години то има дъщерно дружество или клон в друга държава членка.

Посочените хипотези се проучват в сравнително-правен аспект с Европейско-

*Асен Воденичаров е доктор, доцент в катедра „Гражданскоправни науки“ на Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

то дружество (*Societas Europaea* (SE)) и Европейското обединение по икономически интереси (ЕОИИ).

Ключови думи: Европейско кооперативно дружество, учредяване на, кооперация, дружествено право, преобразуване на съществуващи кооперации, сливане на кооперации

JEL: K20, L22.

Увод

Ускоряването на интеграционните процеси между държавите-членки на Европейския съюз, реализирането на изискванията за конкурентоспособен, интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж на европейската икономика изискват нови подходи и икономико-юридически инструменти (Bernabé, B. 2010). Един от тях е създаването на нов стопански субект с европейски измерения и кооперативна идентичност – Европейското кооперативно дружество (ЕКД) (*Societas Cooperativa Europaea* - SCE). Това оригинално корпоративно образование възниква с Регламент (ЕО) №1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 г. относно устава на Европейското кооперативно дружество и Директива 2003/72/ЕО на Съвета от 22 юли 2003 г. за допълване на Устава на Европейското кооперативно дружество относно участието на работниците и служителите.

ЕКД притежава белези, които го отличават съществено от познатите форми на

Европейски съюз

дружествената типология. Поради специфичните си принципи на обединяване и функциониране, то не се покрива с нито една от традиционните фигури в гражданския и търговски оборот. В него намира практическа реализация развитието на идеите за създаване на съвременни правно-организационни модели за съучастие в осъществяването на проекти, надхвърлящи териториалните граници на отделните страни. Тази нова структура има за свой аналог съществуващите кооперации в държавите членки. Заедно с това, обаче, са и присъщи и редица структуроопределящи белези, които я характеризират като ново оригинално формирование за икономическо сдружаване.

Европейското кооперативно дружество (ЕКД) способства за устойчив и интензивен стопански растеж. Този бизнес модел съответства напълно на ценностите, заложи в Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането му, както и на целите на стратегията „Европа 2020“ и „Програма 2030“. Поставяйки си икономически и социални цели, ЕКД е неразделна част от социалната пазарна икономика. Със своя специфичен демократичен характер, то управлява промените по икономически ефективен и обществено отговорен начин, допринася за социалното и териториалното сближаване и формира съвременен и новаторски бизнес модел. Всичко това има за резултат издигането на мястото и ролята на ЕКД в ежедневието на гражданите в рамките на Съюза, както и повишаването на конкурентоспособността на това трансгранично стопанско образувание. Управленската гъвкавост и предприемаческият дух на ЕКД му позволяват да развива дейността си във всички традиционни и нетрадиционни за кооперациите сектори на европейската икономика.

Създаването на Европейското кооперативно дружество е предизвикано и от съществуващите сериозни различия в националните законодателства за коопера-

Европейски икономически субект

тивните структури в отделните държави членки. Действащите закони и подзакони нормативни разпоредби не са хармонизирани. Палитрата на юридическите регламентации е много широка и пъстра. Кооперативното право, като съвкупност от правни норми за учредяването, членствените правоотношения, правата и задълженията на членовете, органите на управление, имуществото, разпределение на доходите и др. в кооперативните образувания носи подчертан отпечатък на социално-политическите, юридическите и историческите традиции на съответната страна. Тази материалноправна среда сериозно затруднява хармонизирането на действащите национални регламентации в посочения кръг обществени отношения.

Особено място в юридическата регулация на ЕКД заема уредбата на учредяването му. Тя следва да съчетава основните акценти на националните законодателства и заедно с това да създава общностна икономическа и правна рамка. Именно способите за учредяването на ЕКД са предмет на следващото изложение.

Способи за възникване на новото корпоративно образувание

1. Регулаторната рамка за учредяването на ЕКД, установена от Регламент (ЕО) 1435/2003 е съвременна и иновативна. Сполучливо е обобщен опитът на държавите членки за нормативната регулация за възникването на кооперативните образувания, успешно изведен на общностно равнище съобразно новите икономически и политически реалности (Драганов, 2012). Преодоляха се съществуващите стълкновения между националните законодателства за създаването на трансгранични кооперативни структури. Така се ликвидира съществуващата юридическа ситуация, сериозно затрудняваща учредяването на ЕКД чрез сливане на кооперативните

образувания за икономическо сдружаване от различните страни. Колизията между разпоредбите за признаването на юридическата персонификация, за преместването на седалищата на дружествата, за режима на трансграничните сливания и пр. се явяваше пречка за реализиране на стратегическите проекти и средносрочните програми за развитието им в съзвучие с целите на Единния пазар.

2. При спазването на условията, формулирани в Регламент (ЕО) 1435/2003, учредяването на ЕКД се урежда от приложимия закон за кооперациите в държавата, в която то установява своето седалище.

Анализът на правните регламентации в отделните страни разкрива, че учредяването на ЕКД става по нормативно-контролната система (Герджиков, Калайджиев, Касабова, Бузева, Кацарски, 2007). Възникването на новия трансграничен правен субект е в резултат на осъществяването на сложен динамичен фактически състав. Той е сложен, защото съдържа различни юридически действия, а е динамичен поради това, че тези действия се извършват в нормативно предписан порядък. Всяко действие се осъществява след предходното и се развива на неговата основа. От своя страна, то се явява база за следващото действие. В този смисъл, учредяването на ЕКД е процес, чиито компоненти са свързани с различни клонове на правото. Решението за възникването на ЕКД и приемането на устава са действия с гражданскоправен характер. Вписването представлява специфично административноправно производство с охранителен характер (Голева, 2010). С оглед на това, можем да определим правоучредителния фактически състав като смесен.

Следователно, ЕКД не може да възникне на основата на нормативната система или на сукцесивната система. В първия случай, учредителите не могат самостоятелно да решат, че са изпълнени всички норматив-

но установени изисквания и юридическото лице да възникне без последващо действие на компетентен държавен орган. Неприложима е и сукцесивната система (чрез подписка), тъй като европейският законодател не предвижда такава възможност.

Правообразуваният фактически състав включва две групи действия – вътрешни и външни. Първите се реализират на учредителното събрание, т.е. те са вътрешни. Комплексът от тези действия включва три компонента. Необходимо е учредителите да вземат решение за учредяването на новия правен субект. Този акт следва да въплъщава положителните волеизявления на всички участници в събранието. Следователно, това решение трябва да се приеме с еднородност. Недопустимо е едно лице да стане *ipso facto* член на ЕКД единствено поради обстоятелството, че е присъствало на учредителната среща. По своята юридическа природа, посоченият акт е сделка-решение за създаване на желания нов правен субект. Следващото последващо действие е приемането на устава на ЕКД. Той е задължителен елемент на правоучредителния фактически състав. Това решение, притежаващо характера на юридическа сделка, следва също да се приеме с еднородност. Последният компонент е изборът на органите на управление. В устава на ЕКД предварително се определя по коя система (едностепенна или двустепенна) ще се управляват дружеството, условията за избор, назначаването и отстраняването на членовете на управителните органи, правомощията и отговорностите им и пр. За разлика от изискваното еднородност при приемането на решенията за учредяването на ЕКД и устава му, в случая ще бъде необходимо мнозинството, посочено в проекто-устава.

Съществен компонент от комплекса на вътрешните действия на сложния правообразуващ фактически състав за възникването на ЕКД е и реализирането на изискването за записания капитал да бъде минимум

30 000 евро. Чл. 4, ал. 4 от Регламент (ЕО) 1435/2003 постановява, че когато записаният дял е паричен, в деня на подписката, следва да бъде престаиран най-малко 25 % от него. В случаите, когато дялът е издаден срещу непарични вноски, той е платим изцяло в деня на подписката.

Вторите, т.е. външните действия обхващат писменото волеизявление с изразено желание за вписване и непосредственото вписване в регистрите на съответния компетентен орган. С това завършва производството по учредяването на ЕКД и в правния мир се появява новият трансграничен кооперативен субект (Стефанов, Г., 1996).

3. Регламент (ЕО) 1435/2003 установява начините за възникването на ЕКД. Правната регламентация в тази област е императивна. Тя посочва изчерпателно възможните хипотези за учредяването на ЕКД. Ето защо националните кооперативни законодателства не притежават възможността да дерогират някои от очертаните предпоставки, както и да формулират нови, отчитайки икономическите, демографските, социалните и други аспекти в стопанските платформи на съответните страни.

Общностният акт урежда три възможности за създаването на ЕКД:

- от физически и юридически лица;
- сливане и вливане на съществуващи кооперации;
- преобразуване на функционираща кооперация.

4. Първият способ е учредяване на ново европейско кооперативно гружество на напълно „празен юридически терен“. Възникването на наднационалния **правен субект става ex nihilo (тръгвайки от нищо)** (Cathiard, Lecourt, 2010). Ето защо този начин можем да определим още като оригинално учредяване. ЕКД може да бъде създадено:

- а) от най-малко пет физически лица, установени в най-малко две държави членки;
- б) от най-малко пет физически лица и гружества, както и от други юридически

лица на публичното или частното право, уредени съгласно законодателството на една държава членка, които са установени най-малко в две държави членки или са под юрисдикцията на най-малко две държави членки или

в) от гружества, както и от други юридически лица на публичното или частното право, учредени съгласно законодателството на една държава членка, които са установени най-малко в две държави членки или са под юрисдикцията на най-малко две държави членки.

Терминът „гружества“ се употребява в смисъла на чл. 54 от ДФЕС (предишен чл. 48 от ДЕО), а именно „гружества, създадени в съответствие с гражданското и търговското право, включително кооперации и други юридически лица, които се регулират от публичното или частното право, с изключение на тези с нестопанска цел“.

Във връзка с приложението на „Принципа на отворените врати“ при ЕКД възникват няколко хипотези.

Ще може ли да бъде учредител на ново ЕКД функциониращо Европейско кооперативно гружество? Струва ни се, че отговорът следва да бъде положителен. Създаденото вече ЕКД притежава юридическа персонафикация и няма никакви ограничения да бъде на общо основание учредител или участник в нововъзникващо подобно гружество.

Интерес представлява проблемът за участието на Европейско гружество (Вогеничаров, А. 2018) в учредяването на ЕКД. Казусът се усложнява от това, че двете гружества имат различна правна характеристика. ЕКД е гружество *intuitu personae*, а Европейското гружество, наричано още Европейско акционерно гружество, е корпоративна капиталова структура. В случая ЕД може да стане учредител на ЕКД заедно с други физически или юридически лица. Независимо от размера на неговия капитал, ЕД ще отговаря за евентуалните загуби на ЕКД до размера на дяловете си.

Въпросът става дискуссионен, когато се постави във връзка с участието на гражданско дружество в създаването на ЕКД. Основното, което трябва да се има предвид, е, че гражданското дружество, което съществува под различни наименования в редица страни по принцип, не притежава качество на юридическо лице. Регламент (ЕО) 1435/2003, определяйки кръга на учредителите, изрично посочва техния гражданскоправен статут – физически или юридически лица. Следователно, колективните образувания, които не притежават юридическа персонификация, не се включват в кръга на субектите, които могат да бъдат участници в производството за създаване на ЕКД. По този начин гражданското дружество няма юридическа възможност да бъде учредител или участник в ЕКД. Съдружниците в него, обаче, могат да бъдат неговите членове като физически лица. Като такива те отговарят на нормативно формулираните изисквания.

При правното съпоставяне на учредяването на ЕД и ЕКД установяваме, че Регламент (ЕО) 2157/2001 не предвижда възможност за формирането на Европейско дружество *ex nihilo* (тръзвайки от нищо). ЕД може да възникне само чрез сливане на съществуващи търговски дружества, регистрирани в различни държави членки.

5. Вторият способ за учредяване на ново европейско кооперативно дружество е чрез преобразуване на съществуващи кооперации (Йочева, 2001; Ниез, 2009). Регламент (ЕО) 1435/2003 използва термина „сливане“, като раздел втори е озаглавен „Учредяване чрез сливане“ (*Formation by merger*) (Григоров, 2001).

Могат да се преобразуват кооперации в ЕКД, уредени съгласно законодателството на една държава членка, със седалище (Воденичарова, 2010) и адрес на управление в Общността, ако най-малко две от тях са под юрисдикцията на други държави членки.

ЕКД може да бъде учредено чрез преобразуване на съществуващи кооперации по два начина:

а) По процедурата на вливане на една кооперация в друга. В Регламент (ЕО) 1435/2003 това производство се определя като „сливане чрез вливане“ (*the procedure for merger by acquisition*) (Ibanez, 2011; Chamoulaud Trapiers, 2017).

Имуществото на вливащата се кооперация изцяло се прехвърля на приемащата кооперация. Първата прекратява своето юридическо съществуване. Ето защо вливането е правопрекратяващ юридически факт. Приемщата кооперация е универсален правоприменик на активите и пасивите на влялата се в нея кооперация (Йосифова, Т., 2005).

Кооперацията, която поглъща другата, приема формата на Европейско кооперативно дружество от деня на сливането. Ето защо членовете на влялата се кооперация стават автоматически членове на новосъздаденото ЕКД.

б) По процедурата на сливане на съществуващи кооперации за учредяване на ново Европейско кооперативно дружество (*the procedure for merger by the formation of a new legal person*).

В този случай две или повече кооперации се сливат в едно ново правноорганизационно образувание. От една страна, преобразуването им е юридически факт, който води до прекратяване на съществуващите кооперации. Следите се структури преустановяват своето юридическо битие. От друга страна, в резултат на сливането възниква нов юридически субект, който е универсален правоприменик на правата и задълженията на съществуващите дотогава кооперации. Ето защо сливането е юридически факт, който има едновременно правопрекратяващо и правопораждащо действие. Тези две действия при сливането са неотделими едно от друго.

При сливане чрез учредяване на ново юридическо лице, последното приема фор-

мата на Европейско кооперативно дружество.

По въпроси, за които липсва регламентация в Регламент (ЕО) 1435/2003 или когато те са само частично уредени от него, както и за аспекти, които не са разгледани в общия акт, учредяването на ЕКД чрез сливане, се регулира от разпоредбите, прилагани за преобразуване на кооперации в законодателството на съответната държава-членка. При липса на такива норми се прилага националната уредба за сливанията на акционерни дружества.

6. Процедурата за учредяване на ново ЕКД чрез преобразуване на съществуващи кооперации като съвкупност от юридически и технически действия е сполучливо кодифицирана с Директива (ЕС) 2017/1132 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 г. относно някои аспекти на дружественото право.

Начало се поставя с изработването от управителния или административния им орган на проект за сливането (Стефанов, Г., 2014).

Минимално предвидените от общия законодател задължителни реквизити се следните:

- а) наименование и седалище на кооперациите, които се сливат за учредяване на ЕКД;
- б) обменното съотношение на дяловете от записания капитал и размера на касовите плащания, а когато няма дялове – точното разпределение на активите и съответстващата им стойност в дяловете;
- в) условията на разпределение на дяловете в ЕКД;
- г) датата, след която сделките, страна на които е ЕКД, дават право на участие в печалбата, както и специалните условия относно това право;
- г) датата, след която сделките на кооперациите, които се сливат, се считат от счетоводна гледна точка като извършени за сметка на ЕКД;
- е) особените условия или привилегии на

облигации и ценни книжа, различни от акциите, които по силата на чл. 64 от Регламент (ЕО) 1435/2003 не дават право на членство;

ж) правата, гарантирани от ЕКД на акционерите, които са със специални права и на притежателите на ценни книжа, различни от акциите или мерките, предвиждани в това отношение;

з) формите на защита на правата на кредиторите на кооперациите, които се сливат;

и) всички особени привилегии, предоставяни на експертите, които разглеждат проекта за сливане, както и на членовете на административните органи, управлението, надзора и контрола на кооперациите, които се сливат;

й) устава на ЕКД;

к) информация за процедурите, съгласно които условията за участие на работниците и служителите се определят по силата на Директива 2003/72/ЕО.

Освен посочените задължителни реквизити, кооперациите, които се сливат, могат да включат и други допълнителни елементи в проекта за сливане (Petit, 2018).

Относимото право за сливане на акционерни дружества се прилага аналогично за трансграничните сливания на кооперации, с цел създаване на ЕКД (срв. чл. 262и от Търговския закон).

Административните и управителните органи на всяка кооперация, която участва в сливане, изготвят подробен писмен доклад за преобразуването. Визираният документ следва да съдържа обстойна правно-икономическа обосновка на проекта и по-специално – обменното съотношение на дяловете (срв. чл. 262и от Търговския закон).

В доклада е необходимо да се посочат още и всички трудности при оценяването, ако са възникнали такива.

Изисква се публикуване на проекта за сливане. Националните законови разпоред-

би, които се прилагат по отношение на акционерните дружества за обнародване на проекти за сливане, намират място по аналогия за всяка от кооперациите, които се преобразуват, при спазване на допълнителните условия, формулирани от гържавата членка, в която е седалището на съответната кооперация.

Проектът следва да се публикува в националния бюлетин.

Налице са редица изисквания и във връзка с разкриване на информацията по сливането. Всеки член има право (Чернева, 2014) най-малко месец преди датата на Общото събрание, свикано да се произнесе по сливането, да направи справка със следните документи, намиращи се в седалището:

- проектът за сливане;
- годишните счетоводни отчети и докладите за управление за последните три финансови години на кооперациите, които се сливат;
- счетоводен отчет, съставен съгласно приложимите вътрешни разпоредби за сливане на акционерните дружества, доколкото един такъв счетоводен отчет се изисква от споменатите разпоредби;
- експертна оценка на стойността на дяловете, подлежащи на разпределение в замяна на активи на слелите се кооперации или обменното съотношение на дяловете;
- отчет на административните и управителните органи на кооперацията.

Всеки кооператор може да получи, по негово искане, безплатно пълно копие или извлечение от посочените документи.

Изготвените документи и осъществените действия подлежат на независима експертна оценка. За всяка кооперация, която участва в сливане, един или няколко назначен/и от засегнатите кооперации експерт/и разглеждат проекта за сливане и изготвят писмен доклад, предназначен за членовете.

Съществува юридическа възможност за изготвянето и на една-единствена експертна оценка за всички кооперации, които участват в сливането, при положение че законодателствата на гържавите членки, в които е седалището им, го разрешават.

Във връзка с юридическия статус на експертите при сливането на кооперациите се прилага по аналогия правото, относимо за сливането на акционерни дружества и по-конкретно, регулиращи правата и задълженията на експертите (срв. чл. 262л и чл. 262м от Търговския закон).

Решението за преобразуване се взема поотделно от общото събрание на всяка вливаща се или сливаща се кооперация. С посочения акт се кумулират положителните волеизявления за утвърждаване на проекта за сливане.

Приложимо право при учредяване чрез сливане е правото на гържавата членка, което регулира всяка от кооперациите и което е относимо спрямо сливането на акционерни дружества. Следва да се отчита и трансграничният характер на сливането, във връзка със защитата на интересите:

- на кредиторите на кооперациите, които се сливат (срв. чл. 263к от Търговския закон),
- на длъжниците на кооперациите, които се сливат (срв. чл. 263, ал. 2, изр. първо от Търговския закон).

Всяка гържава членка може да приеме по отношение на участващите в сливането кооперации, които са под нейна юрисдикция, разпоредби, предназначени за съответната защита на членовете, които са се противопоставили на сливането (тази възможност не е използвана в българското дружествено право).

Неин предмет е частта от процедурата, засягаща всяка от сливащите се кооперации, съгласно правото, прилагано в гържавата по седалището им. При липса на такива разпоредби ще бъде приложима уредбата за вътрешни сливания на акцио-

нерни гружества в съответната страна (срв. чл. 263 от Търговския закон).

Във всяка заинтересована държава членка съдът, нотариусът или друг компетентен орган (Балабанова, 2013) издават свидетелство, удостоверяващо изпълнението на актовете и формалностите, предхождащи сливането. Овластените национални органи са същите, които извършват вписването на преустройството в съответните регистри.

За тази цел всяка кооперация, която се слива, следва да предостави на този орган свидетелството за законосъобразността на процедурата по сливането, в срок от шест месеца, считано от датата на издаването му, както и копие от проекта за сливане, утвърден от кооперацията.

Посоченият орган проверява по-специално дали кооперациите, които участват в сливането, са утвърдили проекта за сливане при същите условия и дали начините на участие на работниците и служителите са определени съгласно Директива 2003/72/ЕО.

Споменатият орган проверява и дали учредяването на ЕКД отговаря на условията, определени от закона на държавата членка по седалището (срв. чл. 263 от Търговския закон).

Различни са правните последици от сливането чрез вливане и сливане чрез учредяване на ново юридическо лице.

В първия случай – сливане чрез вливане, ще бъдат налице *ipso jure* следните юридически резултати:

а) всички активи и пасиви на вливащата се кооперация се прехвърлят изцяло на поглъщащото я юридическо лице;

б) членовете на всяка вливаща се кооперация стават членове на поглъщащото я юридическо лице;

в) погълнатите кооперации престават да съществуват;

г) поглъщащото юридическо лице приема формата на ЕКД.

Във втория случай – сливане чрез учредяване на ново юридическо лице последиците *ipso jure* ще бъдат:

а) всички активи и пасиви на сливащите се кооперации се прехвърлят изцяло на ЕКД;

б) членовете на всяка от сливащите се кооперации стават членове на ЕКД;

в) кооперациите, които се сливат, престават да съществуват.

В случай на сливане на кооперации, когато правната уредба на определена държава членка изисква изпълнението на специални формалности за предявяване пред трети страни на прехвърлянето на имущество, както на правата и задълженията на сливащите се кооперации, то тези формалности се прилагат и се извършват от сливащите се кооперации или от ЕКД от датата на неговото вписване (Chomel, Declerck, Filippi, Frey, Mauget, 2015).

Правата и задълженията на участващите кооперации по отношение на условията на труд, (индивидуални или колективни), които произтичат от законодателството, практиката и индивидуалните трудови договори или трудовите отношения на национално равнище, и които са съществували към датата на вписването, се прехвърлят на ЕКД от момента на самото вписване (срв. чл. 123, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от Кодекса на труда).

Когато сливането е вписано, ЕКД своевременно информира членовете на вливащата се кооперация за вписването в книгата на членовете, както и за броя на техните дялове.

7. Третият способ за учредяване е чрез преобразуване на съществуваща кооперация в европейско кооперативно гружество (Conversion of an existing cooperative into an SCE).

Кооперация, учредена съгласно законодателството на държава членка и със седалище и адрес на управление в Общността, може да се преобразува в ЕКД, ако има дъщерно гружество или клон в друга държава членка, което функционира отпреди най-малко две години.

Съпоставителният анализ на юридическата уредба за учредяване по сходен начин на Европейско гружество ни разкрива съществена разлика. Чл. 2, ал. 4 от Регламент (ЕО) 2157/2001 г. посочва, че акционерно гружество, учредено по правото на държава членка, със седалище според устройствения си акт и главно управление на територията на Общността, може да бъде преобразувано в Европейско гружество, ако в продължение на най-малко две години е имало гъщерно гружество, регулирано от правото на дълга държава-членка. Следователно, тук липсва изискването за наличието на клон, което е установено от Регламент (ЕО) № 1435/2003 г. за ЕКД.

Понятието за клон следва да се приема в смисъла на Директива 2003/1972 г. за допълване на Устава на Европейското кооперативно гружество относно участието на работниците и служителите във връзка с Директива 94/45/ЕО на Съвета от 22 септември 1994 г. за създаване на Европейски работнически съвет или на процедура за информиране и консултации с персонала в предприятия с общностно измерение и групи предприятия с общностно измерение.

Преобразуване на съществуваща кооперация в европейско кооперативно гружество няма за непосредствена правна последица нито прекратяването ѝ, нито създаването на ново юридическо лице. Заедно с това следва да се отбележи, че седалището не може да се прехвърля от една държава членка в друга, едновременно с преобразуването (Vigier, 2018).

Сравнителният анализ на процедурите по трансформирането на съществуваща кооперация в ЕКД и на функциониращо акционерно гружество в Европейско гружество показва, че те са аналогични.

Етапите на процедурите, като елементи на учредителния преобразуващ фактически състав са следните:

Управителният или административният орган на въпросната кооперация изгот-

вя проект за преобразуване и доклад, който дава разяснения и правно-икономическа обосновка на преобразуването. Необходимо е документът да съдържа и анализ на евентуалните изменения в условията на труд, както и последиците, произтичащи от приемане формата на ЕКД за членовете, за работниците и служителите.

Проектът за преобразуване подлежи на публикуване. Последното се извършва според изискванията, предвидени в съответния закон на всяка държава членка, най-малко един месец преди датата на свикване на Общото събрание, което трябва да се произнесе по преобразуването.

Преди свикване на Общото събрание се назначават или одобряват от съдебните или административните органи на държавата членка, в която е кооперацията, която се преобразува в ЕКД, един или няколко независими експерти съобразно разпоредбите на националното законодателство (чл. 262л и чл. 262м от Търговския закон). Те следва да удостоят, *mutatis mutandis*, че са спазени разпоредбите за обменното съотношение на дяловете от записания капитал и размера на касовите плащания.

Общото събрание на съответната кооперация приема проекта за преобразуване, както и устава на ЕКД. То се провежда при условията за кворум (quorum) и мнозинство, предвидени в националните закони на държавите членки за кооперациите (чл. 35, ал. 7 от Регламент (ЕО) 1435/2003).

8. Чл. 11, ал. 1 от Регламент (ЕО) 1435/2003 постановява, че всяко ЕКД се вписва в държавата членка по седалището си в посочения от законодателството на тази държава регистър съгласно правото, което се прилага към акционерните гружества. С това административнопроизводствено действие ЕКД възниква като нов пълноправен икономически и юридически субект (Балабанова, 2018).

ЕКД ще бъде вписано, само ако е сключено споразумение относно условията за

участие на работниците и служителите, по смисъла на Директива 2003/72/ЕО, или ако срокът, предвиден за водене на преговори, е изтекъл, без да е сключено такова споразумение.

Вписването в съответния регистър на държава членка има правно действие в три насоки:

а) Конститутивно действие

Вписването като юридическо действие има особено съществен правен ефект. Съгласно чл. 17, ал. 1 от Регламент (ЕО) 1435/2003, ЕКД придобива качеството на юридическо лице в деня на вписването си в регистъра, посочен от държавата, в която е регистрирано седалището му.

При положение, че са осъществени действия от името на ЕКД преди неговото вписване и ЕКД след вписването си не поема отговорност за тези си действия, то физическите лица, дружествата или другите юридически лица, които са ги извършили, са солидарно и неограничено отговорни, освен ако няма друго споразумение.

От посочената по-горе разпоредба следва, че вписването има конститутивен характер. Именно от него възниква нов юридически субект. Ето защо посоченото действие е структурен компонент на сложния фактически състав за учредяването на ЕКД.

б) Доказателствено действие

Вписаните обстоятелства се считат за валидни и реализирани, до доказване на противното. Трети добросъвестни лица могат да се позовават на вписването, както и на обявяването, дори ако вписаното обстоятелство, съответно обявеният акт, не съществува.

в) Декларативно действие

Вписаните обстоятелства в съответния регистър се считат за известни на третите добросъвестни лица от деня на осъществяването на вписването. Никой правен субект не може да се позове на незнание на съществуващи данни в ре-

гистъра и поради това на претърпени от него вреди. Ето защо вписването може да се определи като необорима презумция за знание на вписаните обстоятелства (Стефанов, 2017). Разглежданото действие на вписването изрично се регламентира в Закона за търговския регистър на България, Закона за търговската регистрация в Естония, Закона за търговския регистър на Испания и др.

За разлика от правните последици на вписването, неговото публикуване не се явява *condition iuris* за възникването на ЕКД.

Заклучение

Практиката по прилагането на Регламент (ЕО) 1435/2003 в държавите-членки на Европейския съюз за учредяването на нови европейски кооперативни дружества показва своята ефективност и стабилност. Тя отчита оптималната съвместимост на общностната и националната правна рамка в разглеждания кръг обществени отношения (Влайкова, 2018). Редица от нормативните решения на Регламента са пренесени и спрямо кооперативните организации в отделните страни.

Цитирани източници:

Регламент (ЕО) 1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 г. относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE), ОВ L 207, 18.8.2003, с. 1-24.

(Reglamente (EO) 1435/2003 na Saveta ot 22 yuli 2003 g. ot nosno ustava na Evropeyskoto kooperativno druzhestvo (SCE), ОВ L 207, 18.8.2003, s. 1-24)

Директива 2003/72/ЕО на Съвета от 22 юли 2003 г. за допълване на Устава на Европейското кооперативно дружество относно участието на работниците и служителите, ОВ L 207, 18.8.2003, с. 25-36.

(Direktiva 2003/72/EO na Saveta ot 22 yuli 2003

Европейски съюз

g. za dopalvane na Ustava na Evropeyskoto kooperativno druzhestvo otnosno uchastieto na rabotnitsite i sluzhitelite, OB L 207, 18.8.2003, s. 25-36)

Директива (ЕС) 2017/1132 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 г. относно някои аспекти на дружественото право, OB L 169, 30.6.2017, с. 46-127.

(Direktiva (ES) 2017/1132 na Evropeyskia parlament i na Saveta ot 14 yuni 2017 g. otnosno nyakoi aspekti na druzhestvenoto pravo, OB L 169, 30.6.2017, s. 46-127)

Балабанова, Хр., 2018. Публични фондове – обща характеристика, сп. *Икономически и социални алтернативи*, бр. 1, с. 103-108.

(Balabanova, Hr., 2018. Publichni fondove – obshta harakteristika, sp. *Ikonomicheski i sotsialni alternativi*, br.1, s. 103-108)

Балабанова, Хр., 2013. Публични организации, София, изд. „Феня“ с. 123.

(Balabanova, Hr., 2013. Publichni organizatsii, Sofia, izd. “Feneya”, s. 123)

Влайкова, Т., 2018. Регламент 1672/2018 на ЕП и Съвета – допълнителни правомощия за българските органи, сп. *Икономически и социални алтернативи*, бр. 4.

(Vlaykova, T., 2018. Reglament 1672/2018 na EP i Saveta – dopalnitelni pravomoshtia za balgarskite organi, sp. *Ikonomicheski i sotsialni alternativi*, br. 4)

Воденичаров, А. 2018. Европейско дружество, София, изд. „Сиела“, с. 447.

(Vodenicharov., A. 2018. Evropeysko druzhestvo. Sofia, izd. “Siela”, s. 447)

Воденичарова, К., 2010. Седалище на търговското дружество, сп. *Търговско и конкурентно право*, № 8, с. 5-11.

(Vodenicharova, K., 2010. Sedalishte na targovskoto druzhestvo, sp. *Targovsko i konkurentno pravo*, № 8, s. 5-11)

Герджиков, О., А. Калайджиев, К. Касабова, Г. Бузева, А. Кацарски, 2007. Коментар на Търговския закон, кн. 1. чл. 1-112, София, изд. „София-Р“, с. 580.

(Gerdzhikov, O., A. Kalaydzhiiev, K. Kasabova, G. Buzeva, A. Katsarski, 2007. Komentar na Targovskia zakon, kn. 1, chl. 1-112, Sofia, izd. “Sofia-R”, s. 580)

Голева, П. 2010. Действие на вписването в Търговския регистър, сп. *Търговско и конкурентно право*, № 5, с. 12.

(Goleva, P., Deystvie na vpisvaneto v Targovskia registar, sp. *Targovsko i konkurentno pravo*, № 5, s. 12)

Григоров, Г., 2001. Вливане и сливане на търговски дружества (глава 16 на Търговския закон), София, изд. „Феня“, с. 316.

(Grigorov, G. 2001. Vlivane i slivane na targovski druzhestva (glava 16 na Targovskia zakon), Sofia, izd. “Feneya”, s. 316)

Драганов, Ж., 2012. Право на Европейския съюз, София, ИК – УНСС, с. 268.

(Draganov, Zh., 2012. Pravo na Evropeyskia sayuz, Sofia, IK – UNSS, s. 268)

Йосифова, Т., 2005. Европейско гоговорно право – проекти и инициативи в Европейската общност, сп. *Съвременно право*, № 5.

(Yosifova, T., Evropeysko dogovorno pravo – projekti i initsiativi v Evropeyskata obshtnost, sp. *Savremenno pravo*, № 5)

Йочева, К., 2001. Способи за дружествени преобразувания в държавите-членки на Европейския съюз, сп. *Търговско право*, № 4, с. 89-96.

(Yocheva, K., 2001. Sposobi za druzhestveni preobrazovania v darzhavite-chlenki na Evropeyskia sayuz, sp. *Targovsko pravo*, № 4, s. 89-96)

Европейски съюз

Стефанов, Г., 1996. Кооперативно право. Част първа. Велико Търново, изд. „Абагар“, с. 59-70.

(Stefanov, G., Кооперативно право. Chast parva, Veliko Tarnovo, izd. "Abagar", s. 59-70)

Стефанов, Г., 2014. Търговско дружествено право, Велико Търново, изд. „Абагар“, с. 629. (Stefanov, G., 2014. Targovsko druzhestveno pravo, Veliko Tarnovo, izd. "Abagar", s. 629)

Чернева, Б., 2011. Понятие за основни права. Една европейска правна традиция, София, изд. „Авангард Прима“, с. 79-103. (Cherneva, B., 2011. Ponyatie za osnovni prava. Edna evropeyska pravna traditsia, Sofia, izd. "Avangard Prima", s. 79-103)

Bernabé, B., 2010. La coopérative, instrument juridique de la nécessité – Approche historique, *Revue de droit rural*, mars, p. 37-54.

Cathiard, C., A. Lecourt, 2010. La pratique du droit européen des sociétés, Paris, Joli éd., p. 55-83.

Европейски икономически субект

Chamoulaud Trapiers, A. 2017. Droit des affaires. Paris, 539 p.

Chomel, Ch., Fr. Declerck, M. Filippi, O. Frey, R. Mauget, 2015. Les coopératives agricoles: Identité, gouvernance et stratégies, ed. Larcier, Bruxelles, 603 p.

Escuin Ibanez, L., 2011. Law Applicable to the Européen cooperative society: spécial référence to the Européen cooperative established in Spain, Madrid, ECFR, p. 269.

Hiez, D., 2009, Droit comparé des coopératives européennes, ed. Larcier, Collection de la Faculté de droit, d'économie et de finance de l'Université du Luxembourg, 2009, p. 386.

Petit, Fl., 2018. Le droit européen des sociétés: Paris, p. 583.

Vigier N., 2018. Le droit des sociétés coopératives, Bruxelles, 586 p.